

Izjaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredniški in upravnški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$8.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 21. DECEMBRA (DEC. 21), 1945 Subscription \$8.00 Yearly STEV.—NUMBER 248 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Vprašanje mezd in cen pred vladnim odborom

Avtna unija in korporacija vztrajata pri svojem stališču

TAJKA V KANADI KONČANA

Washington, D. C., 20. dec.—Vprašanje mezd, cen in profitov je bilo predmet diskuzij med posebnega vladnega odbora, katerega je imenoval predsednik Truman, ter voditelji avtne unije CIO in reprezentanti korporacije General Motors. Odbor je moral prekiniti razpravo, ker unija in korporacija vztrajata pri svojem stališču.

Voditelji avtne unije vztrajajo pri zahtevi, da mora korporacija razkriti profite, reprezentanti korporacije pa trdijo, da so profiti postranska zadeva. Lloyd K. Garrison, načelnik Trumanovega odbora, je naznanil pretrganje zahtevanja do sobote. Člani odbora bodo odločili, ali naj se diskuzije omeje samo na zahtevo unije glede znižanja plače za 30 odstotkov. Reprezentanti korporacije so ponovno naglasili opozicijo proti pregledu knjig in rekordov.

C. E. Wilson, predsednik korporacije General Motors, je naglasil, da se reprezentanti korporacije ne bodo udeležili diskuzij z voditelji avtne unije, če ne bodo revidirali svojega stališča. Truman je imenoval posebni odbor, da konča stavko proti korporaciji, ki je bila oklicana pred petimi tedni.

Walter P. Reuther, podpredsednik avtne unije in vodja stavke, je ponovno udaril po korporaciji. Obdolžil jo je, da namenoma zavlačuje izravnavo konfliktov.

Detroit, Mich., 20. dec.—Korporacija General Motors se je obrnila na sodišča v Detroitu, Flintu, Pontiacu, Mich., Tarrytownu, N. Y., in Indianapolisu, Ind., in jih pozvala, naj izdajo injunkcijo proti piketiranju njenih tovarn. Izjavila je, da piketiranje ne dovoljuje vstopa pisarniškim delavcem v tovarne.

Windsor, Ont., Kanada, 20. dec.—Člani avtne unije CIO so se pri glasovanju izrekli za konjanje stavke proti Ford Motor Co., ki je bila oklicana pred štiriinajstimi tedni. Voditelji unije so naznanili dosego sporazuma s kompanijo. Pričakuje se, da bodo vsi stavkarji vrpili na delo.

Ameriška zastava na japonskem otoku

Pearl Harbor, Havaji, 20. dec.—Ameriška zastava je po 117 letih ponovno zavihrala na japonskem otoku Chichiju v grupi otokov Bonin. Ameriški pomorščaki so se izkrcali na otoku in sprejeli kapitulacijo japonske vojske posadke in njenega poveljnika generala Tachibana. Otok je bil japonska mornarična baza. Ameriška zastava na otoku je bila prvič razvita 1. 1928, ko svarilo morskim razbojnikom. Takrat je priplula do otoka ameriška ladja pod vodstvom kapitana Nathaniela Savoryja.

Italijanski jezuitje pod nadzorom

Milan, Italija, 20. dec.—Jezuitje v samostanu v milanskem predmestju so bili aretirani in postavljeni pod policijsko nadzor, ker so dali zavetje in omogočili beg Carlu Scorza, bivšemu tajniku fašistične stranke. Pietro Costa, rektor samostana, je dejal, da je Scorza dobil zavetje, ker se je predstavljal kot jezuit pod imenom "Giuseppe Maggio". Dejal je, da je prišel iz Padove.

Revolta v Perziji podžgana

Razplet dogodkov povzročil krizo

Washington, D. C., 20. dec.—Nekateri ameriški uradniki sodijo, da je bila revolta, ki je rezultirala v ustanovitvi avtonomnega režima v perzijski provinci Azerbadžan, podžgana. Ti so povedali časnikiarjem, da ameriška vlada pripisuje revolto navzočnosti ruskih čet v severni Perziji.

Perzijski poslanik Hussein Ala v Washingtonu je ponovno apeliral na ameriški državni departament, naj pošlje oster protest sovjetski vladi. On je konferiral s državnim podtajnikom Achesonom, potem pa se je sestel s časnikiarji, pred katerimi je dejal, da je Rusija omogočila ustanovitev avtonomnega režima v Azerbadžanu.

Mnenje prevladuje, da bodo zunanji ministri Amerike, Velike Britanije in Rusije razpravljali na konferenci v Moskvi o situaciji v Perziji.

Teheran, Perzija, 20. dec.—Separatistično gibanje v severni Perziji, ki je rezultiralo v formiranju avtonomnega režima v Azerbadžanu, se je razširilo na sosedno provinco Gilan ob Kaspiškem morju.

Razplet dogodkov je dobil učinek v Teheranu. Nastala je nova vladna kriza in možnost je, da bodo člani sedanje vlade resignirali.

Byrnes imenovan za načelnika delegacije

Mrs. Roosevelt imenovana za članico

Washington, D. C., 20. dec.—Predsednik Truman je naznanil, da bo državni tajnik James F. Byrnes, ki je sedaj v Moskvi, kjer se vrši konferenca zunanjih ministrov treh velešil, načelnik ameriške delegacije, ki se bo udeležila prve svetovne organizacije Združenih narodov. Seja se bo pričela 10. januarja v Londonu. Organizacija je bila ustanovljena na podlagi čarterja, sprejetega na konferenci Združenih narodov v San Franciscu. Njena naloga je vzdrževanje in zaščita miru.

Za članico delegacije je bila imenovana Eleanor Roosevelt, vdova pokojnega predsednika. Drugi člani delegacije so Edward R. Stettinius, bivši državni tajnik, senator Connally in senator Vandenberg. Stettinius je bil imenovan tudi za reprezentanta Amerike v zaščitnem svetu organizacije Združenih narodov. Vsa imenovanja mora potrditi senat.

Truman je imenoval tudi namestnike delegatov. Ti so kongresnik Bloom, demokrat iz New Yorka in član odseka za zunanje zadeve; kongresnik A. Eaton, republikanec iz New Jerseyja; Frank C. Walker, bivši generalni postar; John G. Townsend, bivši republikanski governor države Delaware; in John F. Dulles, newyorški odvetnik.

Senator Connally, načelnik odseka za zunanje zadeve, je pozval senatorje, naj takoj potrdijo imenovanja. Nizja kongresna zbornica je v tork sprejela načrt, da Amerika postane članica svetovne organizacije Združenih narodov, s 344 proti 15 glasovom.

Zvišanje plač federalnim uslužbencem

Washington, D. C., 20. dec.—Senat je sprejel načrt, ki določa zvišanje plač 1.100.000 federalnim uslužbencem za enajst odstotkov. Načrt je bil potem poslan nižji kongresni zbornici.

KLASIFIKACIJA JAPONSKIH VOJNIH ZLOČINCEV

Obraunava proti bivšemu premierju Toju v Tokiju

GENERALI PRIDEJO PRED SODIŠČE

Tokio, 20. dec.—Polkovnik Alva Carpenter, pravni svetovalec generala MacArthurja, vrhovnega poveljnika okupacijskih sil na Japonskem, je naznanil klasifikacijo japonskih vojnih zločincev.

V prvo kategorijo spadajo japonski generali, admirali, industrijci in državniki, ki so skovali načrte za agresivno vojno. Preiskava in prosekucija teh spada v območje Josepha B. Keenana, ki je nedavno došel v Tokio iz Washingtona.

V drugo kategorijo spadajo japonski vojaški voditelji, ki so bili odgovorni za obnašanje armad in armadnih čep in ki so z odredbami sankcionirali mučenja in umore zaveznikov vojnih ujetnikov in civilistov. Ti bodo obtoženi kršenja provizij mednarodnega prava.

V tretji kategoriji so oni, ki so izvršili zločine. Kot zločini so omenjeni umori, posilstva, plenitve in požigi.

Obraunava proti bivšemu premierju Toju, ki je sestavljal načrt za zavratni napad na Pearl Harbor, se bo pričela prihodnji mesec v Tokiju. Tojo je skušal izvršiti samomor, ko je bila odrejena aretacija. Datum obraunave še ni določen. Keenan je zaposlen s konferencami, da se seznanijo z vsemi detajli.

Pred sodišče bo postavljen general Masaharu Homma, bivši poveljnik japonskih armad na Filipinskih otokih. Obraunava proti njemu se bo vršila v Manili. Homma je odgovoren za "smrtni pohod" na Bataanu in druge zločine, katerih žrtve so bili Američani in Filipinci. Formalna obtožnica je bila poslana v Manilo.

Klasifikacija japonskih vojni zločincev je bila odrejena z namenom, da se prepreči komplicacije.

Posvetovanja z Rusijo o odškodnini

Pauley predložil poročilo Trumanu

Washington, D. C., 20. dec.—Edwin W. Pauley, ki se je vrnil v Washington iz Tokija, je izjavil, da se je posvetoval z reprezentanti ruske vlade o reparacijah in skupni zavezniški kontroli Japonske. On je načelnik ameriške komisije za reparacije.

Izgleda, da se bo napetost med Ameriko in Rusijo zaradi kontrole Japonske poglobila. Upanje je, da bo to vplivalo na razgovore med zunanjimi ministri treh velešil—Amerike, Rusije in Velike Britanije—v Moskvi. Rusija, kakor tudi Velika Britanija, sta že dali razumeti, da ne odobravata popolne ameriške kontrole Japonske.

Pauley je po prihodu v Washington obiskal predsednika Trumanu v Beli hiši in mu predložil poročilo. Pozneje se je sestel s časnikiarji, katerim je povedal, da je popolnoma uverjen, da bo vprašanje reparacij rešeno v zadovoljstvo vseh prizadežanih držav.

Byrnes, Bevin obiskala Stalina

Cetrta seja zunanjih ministrov v Moskvi

Moskva, 20. dec.—Ameriški državni tajnik Byrnes in britanski zunanji minister Bevin sta večer obiskala premierja Stalina, ki se je vrnil v Moskvo po dolgih počitnicah v letovišču na Krimu ob Črnem morju. Oba sta izjavila, da sta našla Stalina spočitnega in pri dobrem zdravju. Ko je bil Stalin odsoten iz Moskve, so krožile govorice, da je nevarno bolan. Nekatera poročila so tudi trdila, da je umrl.

Byrnes in Bevin sta ponovno konferirala s ruskim zunanjim ministrom Molotovom. Sestali so se na četrti seji in razpravljali o svetovnih problemih. Seja je trajala eno uro in petnajst minut.

Peta seja se bo vršila danes. Predmet diskuzij ni bil objavljen, toda mnenje prevladuje, da so se nanašale na mednarodne probleme, situacijo na Balkanu, Japonskem in v Perziji. Stalina je obiskal tudi ameriški poslanik W. Averell Harriman. On je potem izjavil pred časnikiarji, da Stalin izgleda krepkejši kot je pred nekaj tedni, ko ga je obiskal v letovišču ob Črnem morju.

Razgovori med zunanjimi ministri treh velešil se vrše v dvorani palače Spiridonovke. Opozivalci trdijo, da so prisrčni in da bodo uspešni.

Kitajski poslanik Foo Peng-šeng je obiskal Bevin. Prej je imel sestanek s Byrnesom. Pravda, glasilo komunistične stranke, je po sestanku med kitajskim poslanikom, Bevinom in Byrnesom objavila članek s trditvijo, da navzočnost ameriških oboženih sil na Kitajskem je eden izmed faktorjev v sedanji mednarodni situaciji, ki razburja demokratične elemente ne samo na Kitajskem, temveč tudi v Ameriki in po vsem svetu.

Molotov je priredil banket v počast Byrnesu in Bevinu, katerega so se udeležili tudi člani diplomatskih zborov Velike Britanije, Amerike, Kitajske, Francije in drugih držav.

Zasedanje avstrijskega parlamenta

Obiskovalci zasedli galerije

Dunaj, 20. dec.—V zgodovinskih prostorih poslojpa, v katerih so se zbirali poslanci starega avstrijskega cesarstva v dobi pred zaključitvijo prve svetovne vojne, se je večer sestal novi parlament prerone avstrijske republike. Ceremoniji v zvezi z zasedanjem so se udeležili vrhovni poveljniki zavezniških okupacijskih sil—ruski maršal Ivan Konev, ameriški general Mark Clark, britski general L. McCreey in francoski general Marie-Emile Bethouat.

Galerije so bile natrpne z obiskovalci, ki so pozdravljali poslance vodilnih političnih strank, kateri so bili izvoljeni pri prvih splošnih in svobodnih volitvah v Avstriji po dvanajstih letih.

Poslanci, ki so bili izvoljeni na listi ljudske stranke, so nosili planinke na suknjah, socialisti pa rdeče nageljne. Komunisti niso imeli nobenih znakov in prišli so v prostore parlamenta skoro neopazeno. Parlament ima 165 poslancev. Večino se dežev v parlamentu je dobila pri volitvah ljudska stranka, katere vodja je Leopold Figl.

Za predsednika parlamenta je bil izvoljen Leopold Kunachak, član ljudske stranke. Danes bo parlament izvolil predsednika avstrijske republike. Gotovo je, da bo to pozicijo dobil dr. Karl Renner, vodja socialistične stranke in predsednik bivše zavezne vlade. On je imel značilne govore.

Amerika odgovorna za operacije na Javi

Domače vesti

Novi grobovi

Duluth, Minn.—V bolnišnici v Evelethu je umrl John Zeitz, star 77 let, v Masonu, Wis., pa Matt Blazina, star 77 let. Eveleth, Minn.—Dne 16. nov. je tukaj umrl Jože Culkar, zadet od možganke kapi. Star je bil 72 let, vedno zdrav in doma iz Zalne na Dolenskem. Zapuščena žena in več odraslih otrok. —Dne 9. dec. je umrl za srčnega hiba Peter Zabret, star 65 let in doma iz Dravlj na Gorenjskem. Zadržni štiri mesece je bil v pokoj. Zapuščena več odraslih otrok. Oba sta bila rudarja.

Zopet v civilu

Monaca, Pa.—Častno sta bili odpuščena iz vojaške službe Steve in Paul Ursich, člana družbe 618 SNPJ in sinova družine Steve Ursich. Paul je bil pri mornarici in eno leto na Pacifiku, Steve pa je bil tri leta pri marinih, čez dve leti na Pacifiku in se udeležil bojev na Gvamu in Okinawi ter prejel tri odlikovanja. Domov sta se obvrnila zdrava.

Iz Clevelanda

Cleveland.—V bolnišnici je prekratkoli boleznimi umrl Louis Strekelj, star 64 let in doma iz Verne pri Ljubljani, od koder je prišel v Ameriko pred 41 leti. Zapuščena žena, sina, štiri hčere dva vnuka in več sorodnikov. —V bolnišnici je v bolnišnici, kjer je bil dva dni, umrl Joseph Bajl, star 44 let, samski in rojen tukaj. Zapuščena starša, štiri brate in tri sestre. —V bolnišnici je umrla Marija Murn, stara 84 let, rodod Hrvatica. Zapuščena prav toliko starega moža. —Iz armade sta bila častno odpuščena Stanley Vidmar in Anthony Cimperman. Prvi je služil pri letalskem zboru 42 mesecev, dve leti preko morja, od teh eno leto v Egiptu, drugi pa je bil v armadi 46 mesecev.

Smrti rojaka

New York, N. Y.—Ivanka Ovca je prešla vest s Havajskih otokov, da je 8. dec. tamkaj umrl njen brat Anton Ovca. Njegovo truplo bo pripeljano v New York, kjer je živel 25 let in bil svoj čas tudi član pevskega zboru Slovana. Poleg sestre zapuščena nečakinja Mary Pogacar in več drugih sorodnikov.

Nov grob v Pullmanu

Chicago.—V predmestju Pullmanu na južni strani je umrla 10. dec. Josephine Venk, stara 72 let in članica družva 490 SNPJ ter SWCU. V Pullmanu je živeła 38 let. Zapuščena poročena hčer Wilmo Zagar, v Detroitu sina Ernesta, kakor tudi pet vnukov in vnukin.

Burmaki general apelira na Trumana

Rangoon, Burma, 20. dec.—General Aung San, predsednik Burmske protifašistične lige, je apeliral na predsednika Trumanu, naj se zavzame za zavise dežele v soglasju z deklaracijo, katero je podal na dan proslave ameriške bojne mornarice v New Yorku. Truman je takrat pojasnil smernice ameriške zunanje politike. "Mi gledamo na Ameriko kot na arzenal demokracije," pravi general v apelu. "Za našo se na ameriško ljudstvo in vlado, da nam bosta pomagala. Svobodna Burma bo lahko razvila industrijo in trgovino, če ji bo Amerika pomagala."

len govor. Poudarjal je, da bo nadaljeval delo, če Avstrija postane neodvisna in svobodna država, da bo lahko kot taka zagotovila dostojen življenjski obstanek državljanom. Poslanci so s ploskanjem pozdravili Rennerja, ko je končal svoj govor.

Britski poslanik Halifax povedal resnico

OBSODBA NACIJSKIH METOD

Washington, D. C., 20. dec.—Besednik državnega departmanta je podpril izjavo britskega poslanika Halifaxa, da Amerika deli odgovornost z Veliko Britanijo za operacije britskih čet proti domačinom na Javi in drugih otokih holandske Vzhodne Indije, ki zahtevajo svobodo in neodvisnost. Dejal je, da je Halifax povedal resnico, ko je nepravilno izjavil, da so operacije proti nacionalistom v Vzhodni Indiji skupna britsko-ameriška odgovornost.

Državni tajnik Byrnes je pred odhodom v Moskvo priznal, da je britsko poveljstvo zagnalo japonske čete v bitke proti Indonezom. Takrat je tudi pozval britske avtoritete, naj odstranijo ameriške znake z orožja, ki se uporablja proti indonezijskim rebelom.

Vprašanje ameriške odgovornosti v zatiranju borbe za neodvisnost v Vzhodni Indiji bo prišlo pred kongres, ker je državni departament podpril izjavo britskega poslanika. Nekateri kongresniki in senatorji so obsodili podpiranje britskih sil, ki zatirajo gibanje za neodvisnost v Vzhodni Indiji.

Besednik državnega departmanta je dejal, da so člani skupnega britsko-ameriškega štaba sankcionirali zatiranje gibanja za neodvisnost v Vzhodni Indiji. Halifax je podal prejšnjo deklaracijo. On je naglasil, da se je Velika Britanija skušala izogniti prelivanju krvi, toda kljub temu je odobrila odločitev članov skupnega štaba.

Amsterdam, Holandija, 20. dec.—Komunisti in radikalni listi so ostro obsodili poveljstvo britskih oboženih sil v južno-vzhodni Aziji, ker je odredilo požig vasi Bekasi na Javi, ker so nacionalisti pobili člane posadke britskega letala, ki se je moralo spustiti na tla. Izjavili so, da so britske avtoritete osvojile nacistične metode. Holandska vlada je naznanila, da bo poslala nadaljnje čete v Vzhodno Indijo za zatiranje revolte domačinov.

Churchill bo obiskal Ameriko

Washington, D. C., 20. dec.—Tu je bilo naznanjeno, da bo Winston Churchill, bivši britski premier, odpotoval v Ameriko. On bo govoril pred dijaki kolegija Westminster v Fultonu, Mo. Churchill bo obiskal tudi Florido, kjer bo gost kanadskega polkovnika Franka Clarka. Pričakuje se, da bo ostal več tednov v Floridi.

Turčija znižala proračun za obrambo

Ankara, Turčija, 20. dec.—Finančni minister Esat Sumer je informiral parlament o znižanju proračuna za obrambo. "Druga svetovna vojna, ki nam je narekovala pripravljenost, je bila zaključena," je dejal. "Kljub temu mora biti Turčija vedna na straži, ker se lahko pojavijo nove komplikacije."

Zbornica lordov odobri ameriške pogoje

London, 20. dec.—Zbornica lordov je odobrila pogoje ameriškega posojila Veliki Britaniji z 90 proti osim glasovom. Zdaj se vrši razprava o ratifikaciji pakta, ki je bil sprejet na konferenci v Breton Woodsu in se nanaša na stabilizacijo denarstva.

ALI JE MOGOČE ZVIŠATI PLAČE?

Napisal senator James M. Tunnell iz Delaware

Vsak Amerikaneč želi Ameriki trajno blagostanje. Navzlic vsem sedanjim sporom v industriji, navzlic vsemu vplivu o "nepoštenem in pristranskem" ravnanju, ki odmeva iz obeh taborov, je vendar najbolj goreča želja vseh struj ameriškega javnega življenja varnost in blagostanje naše bodočnosti.

potrjuje podatek, da so dobički v teh letih narasli za 72%.

Vsi dorasli Amerikanci, prav posebno pa delavci se bodo spominjali, da je ta postopek dovedel do velikanske depresije leta 1930. Pretirani dobički so izginili, veliki domači trg—delavci—pa so bili nezmožni, da si nakupijo najpotrebnejših stvari za življenje.

Danes bi morali biti sposobni, da se okoristimo s tem, česar nas je ta preizkušnja naučila. Toda, ali je res, da smo se iz nje nečesa naučili? Poglejmo se enkrat na naše številke. Vojne potrebe so zahtevale toliko dela, da je davila toliko zaslužka, so izginile. Produktivnost delavcev je zopet poskočila za 25%. V LETIH 1939 do 1944, pred obdobjem za davke, do dobički splošnega podjetništva poskočili za 305%, a dobički industrije same za 370%. Vsega skupaj znašajo dobički ameriškega podjetništva v vojni 84.700.000.000 dolarjev.

Takoj bo nekdo vprašal, a kaj malo je oporekanja proti temu, da je potrebno zvišati mezo in plače. Poročila iz uradnih krogov potrjujejo, kot razvidno tudi iz nedavne izjave predsednika Trumana glede politike plač v industriji, da se delavstvo povsem upravičeno pritožuje radi izgube dejavnosti, radi postavljanja v nižje skupine dela in plače, dalje, da je produktivnost delavcev zelo narasla, ter da je nezaposlenost še močno okrnila denarna sredstva delavcev—ki v veliki meri kupujejo, kar proizvajajo ameriška industrija. Tudi najbolj trdi izmed delodajalcev bi bili radi, da bi pripravljeni odobriti 10-odstotno zvišanje plač in mezo.

Toda, ako nam je na tem, da zmagamo na vsej črti v bitki za polno uposlitev in za polno produktivno, ako hočemo zares zmagati ljudstvu ona denarna sredstva, ki so mu potrebna za uživanje zmage in svobode, potem je neobhodno potrebno, da bo povisek zadostoval za to, da pokrije nedostatek dohodkov našega naroda, ki bo po cenitvi ministrstva za trgovino dosegel ob koncu leta znesek 35 milijard dolarjev. V gospodarskem smislu pomeni to po domače, da bomo imeli za 35 milijard dolarjev manj kupne sile. Ali je sploh mogoče preteniti to izgrubiti? Ali si morete zamisliti koliko to predstavlja hrane in strojev, avtomobilov in nešteto drugih predmetov? Ali nam je jasno, koliko dela predstavlja ta znesek—kolikšen korak na poti k polni zaposlitvi?

Temeljni kamen našega gospodarskega blagostanja je v tem, da ostanemo dohodki ljudstva nezmanjšani, da ohranimo dovolj kupne sile za gospodarsko zdravje Amerike, da ostanemo uposljeni vsi naši delavci in njihovi otroci dobro hranjeni, dobro oblačeni, ter da stanujejo v dostojnih stanovanjih. In vendar, ameriško podjetništvo se navzlic temu trmasto upira vsakemu temeljitemu izboljšanju plač. Ali velja verjeti trditvam, da podjetništvo ne bi moglo prenesti resnega povisa, da bi bilo neobhodno potrebno obremeniti cene proizvodov z zneskom, katerega predstavlja povišane plače in mezo?

Na prvi pogled je videti logično, da se bo cena proizvodov zvišala v isti meri z delavskimi plačami. Ako pa si stvar pogledamo nekoliko bolj od blizu, vidimo, da bi taka politika pomenila negacijo vsakega povisa plač, ker bi povisek ostal brez vrednosti. Več denarja v roki v tem slučaju ne bi pomenilo nobenega povisa kupne sile, ampak bi celo omejilo potrošek. Na podlagi take teorije ne bo mogoče izboljšati ameriškega standarda življenja. Dobrički podjetništva bodo našli čisto zadostno zaščito in bodo celo rasli, toda ne morda radi zvišanja cen. Temveč le, ako bo vzporedno z zvišanjem mezd in plač nastalo tudi zvišanje kupne sile.

Statistike in ocene so večinoma dolgočasno čtivo, toda v njih je najti važnih dejstev. Ako si pogledamo podatke iz prvih let po prvi svetovni vojni, naletimo na različne gospodarsko nezdružljive postopke, ki prete, da se bodo ponovili po drugi svetovni vojni. Od leta 1924 do leta 1929 so ostale plače in meze skoraj nespremenjene. V teku teh let je bilo opaziti komaj 5% zvišanje v nekaterih industrijah, v katerih pa se je produktivnost delavstva dvignila v teh 5 letih za 25%. Leta 1929 so torej proizvajali 4 delavci toliko kot 5 delavcev leta 1924. To dejstvo

z davki? Vsakdo priznava, da so davki silno omejili dobičke med vojno, kar je popolnoma upravičeno. Toda navzlic temu je vendar še izobilje denarja, kajti tudi še po odtegljaju davkov so znašali dobički ameriškega podjetništva povprečno 5,000 milijonov dolarjev na leto, kar je skoro dva in pol-krat toliko kot pred vojno. V letih 1945 in 1946 pa cenijo, da bodo znašali celo 6,000 milijonov dolarjev na leto.

Na podlagi vseh teh številki cen komisija za varnostne papirje in valute, da bo znašal kapital vseh ameriških korporacij—brez bank in zavarovalnic—ob koncu leta 1945 približno 50,000 milijonov dolarjev. A pozabiti ne smemo, da je kongres dodal z zakoni, ki se tičejo povračila že plačanih davkov, še nekaj dodatnih tisočev milijonov dolarjev k tem zneskom.

Spor, ki je izbruhnil v našem industrijskem življenju, se bo dal poravnati. V naših rokah je možnost, da gremo naprej po poti, ki nas bo povedla v dobro izobilja pred nami. Ostali pa bomo zapleteni v težave naših sedanjih problemov, dokler ne bo prodrl v najširšo javnost spoznanje, da imamo tukaj v Ameriki na razpolago denar za resne poviške plač in mezd, ki so potrebni za splošno blagostanje.

—CIO.

Ustanovitev zavarovalnega zavoda Slovenije

Nova, izredno važna pridobitev slovenskega naroda

Majhen narod kot smo Slovenci je bil pred vojno vedno izkorenjen po tujcih na vse mogoče načine. Tujci so imeli najlepše vinogradiške vrhe v Slovenskih gorah, tujci so sedeli v upravnih odborih naših industrijskih podjetij in tujci so se šopirili po naših letoviških vilah.

Tujci so izkoristili znaj našega človeka in odnašali naše narodno bogastvo v tujino.

Tudi zavarovalstvo ni bil majhen kanal, po katerem je odtekalo naše premoženje v tujino. Pred vojno je delovalo v Jugoslaviji 23 zavarovalnic, od katerih jih je imelo v Sloveniji dovoljenje za poslovanje 16. Med temi je bila res domača samo Vzajemna zavarovalnica, ki je v svoje poslovanje zajela množice slovenskega ljudstva in se radi tega razvila v samo slovensko zavarovalnico. Svoje delovanje in poslovne zveze pa je vodstvo Vzajemne zavarovalnice v zadnjih letih usmerilo popolnoma v svoje strankarske vode. Med okupacijo je vodstvo Vzajemne zavarovalnice spremenilo svojo organizacijsko mrežo in jo usmerjalo v pravi organizacijski stebel belogardizma in poznejšega domobranstva. Z osvoboditvijo je velika večina uradništva Vzajemne zavarovalnice pobežnila in tudi velik del upravnega odbora je odšel z okupatorji. Ta eminentni domači zavod je ostal skoraj brez pravega vodstva in njegov upravni odbor ni bil niti sklepčen.

Ostala pa je ogromna večina slovenskih zavarovancev, približno 150 tisoč. Na pritisk teh zavarovancev je bil sporazumno z narodno vlado sklican občni zbor, ki je temeljito spremenil upravo zavoda. Občni zbor je v juliju spremenil tudi pravila. Važnejša sprememba v pravilih je ta, da bo odslej imenovala narodna vlada federalne Slovenije v upravni odbor zavoda 10 članov, in sicer jih predlaga finančni minister. Ostalih 9 članov pa se izvoli na vsakoletnem občnem zboru. S tem je občni zbor izročil kontrolo nad zavodom slovenski narodni vladi. To dejstvo nam nudi popolno jamstvo, da se bodo vsi rezervni denarni skladi, katere mora imeti vsaka zavarovalnica, porabljali res v obče koristne, splošno narodne namene.

Finančni minister Slovenije je imenoval v upravni odbor predstavnike ministrstva za finance, za industrijo in rudarstvo, za socialno politiko in za iniciativni združni odbor Slovenije. Občni zbor pa je izvolil kandidate, kateri so večinoma aktivno delovali v osvobodilnem gibanju. Sestava upravnega odbora, v katerem so zastopani predstavniki vseh panog našega gospodarstva, nam kaže, kako veliko važnost polaga Narodna vlada na naše zavarovalstvo. Nov duh, ki je zavel na občnem zboru, se kaže

z davki? Vsakdo priznava, da so davki silno omejili dobičke med vojno, kar je popolnoma upravičeno. Toda navzlic temu je vendar še izobilje denarja, kajti tudi še po odtegljaju davkov so znašali dobički ameriškega podjetništva povprečno 5,000 milijonov dolarjev na leto, kar je skoro dva in pol-krat toliko kot pred vojno. V letih 1945 in 1946 pa cenijo, da bodo znašali celo 6,000 milijonov dolarjev na leto.

Na podlagi vseh teh številki cen komisija za varnostne papirje in valute, da bo znašal kapital vseh ameriških korporacij—brez bank in zavarovalnic—ob koncu leta 1945 približno 50,000 milijonov dolarjev. A pozabiti ne smemo, da je kongres dodal z zakoni, ki se tičejo povračila že plačanih davkov, še nekaj dodatnih tisočev milijonov dolarjev k tem zneskom.

Spor, ki je izbruhnil v našem industrijskem življenju, se bo dal poravnati. V naših rokah je možnost, da gremo naprej po poti, ki nas bo povedla v dobro izobilja pred nami. Ostali pa bomo zapleteni v težave naših sedanjih problemov, dokler ne bo prodrl v najširšo javnost spoznanje, da imamo tukaj v Ameriki na razpolago denar za resne poviške plač in mezd, ki so potrebni za splošno blagostanje.

—CIO.

Skupina deklet, ki so služile pri WAVES, je v New Yorku po častnem odpustu iz armade podarila svojo obleko za jugoslovanski relief. Na sliki je videti tudi znano igralko Gypsy Rose Lee.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ju, kjer so nas zopet čakale pečene piške. Ob treh popoldne pa smo se podali na veliko cesto št. 40, ki pelje v Wheeling, W. Va., od tam pa smo prišli v Bridgeport, kjer sem iznenadil Jožeta Snoja,

Jože nima dosti sreče s svojim zdravjem, kar škoduje tudi naprednemu gibanju, ker se ne more tako gibati kot bi rad. On je dobra opora v naprednem gibanju in če bi ga izgubili, bi bila velika izguba za nas. Eno mojih sinov je telefonistka, zato sem ji rekel, naj pokliče Jožeta, toda iznašla je, da on nima telefona. Ako bi ga imel, bi bil prej izvedel, da pridem. Jože, kar se tiče postrežbe, bodi brez skrbi. Saj smo jedli tista dva dni doli pečenih kokoši in nismo bili lačni.

Na potovanju se je nam zgodila le ena nezgoda. Ko smo prišli v Barberton, nam je počila pnevmatika, toda v 15 minutah smo imeli že drugo in smo prišli srečno domov.

Snoy se čudi mojemu zdravju. Pomaga mi, ker sem vedno na svežem zraku. Držim se tudi rednega spanja. Sedaj več ne rajam okrog kot sem v mladih letih. Če ne gre, ne gre! In orezlica! Ta mi pomaga, da nimam hudega krvnega pritiska. Clevelandčanka Milka Kres, ki je sedaj v Forest Cityju, Pa., mi je poslala preslico, da se bom zdravil. Ker pa jo imam dovolj rase, sem jo poslal prijatelju Gorencu v Chicago. Povedal mi je, da je ta preslica od device brezmadežne. Prijatelj bi rad njen naslov. Povedal sem mu, da je vojaška tajnost in ga ne bom dal proti osvobodilni fronti, torej proti slovenskemu narodu, je bilo njihovo premoženje od narodne vlade Slovenije zaplenjeno. Zavarovalni zavod Slovenije torej ostane edina zavarovalnica v Sloveniji. Koliko dobička so delele zavode tuje zavarovalne firme v Sloveniji, katerim je stara vlada dajala skoraj neomejen monopol, nam pove samo sledeča primera: Za zavarovalnico na potovanju po železnica so te tuje družbe potegnile iz ljudskih žepov od štiri do pet milijonov dinarjev na leto. To samo v Sloveniji. Plačale pa so zavarovanece od tri do štiri sto tisoč dinarjev. Dobitek—90%—Tajništvo SANSa.)

(Slovenski Poročevalec, 11. sept. 1945.)

SANS.

(Drugi 15 zavarovalnih družbi, ki so poslovale v Sloveniji, je po osvoboditvi odneslo sile in kopita. Kot tujcem, ki so sodelovali z okupatorji in ga finančno podpirali v njihovi borbi

Atene.—ONA.—Dne 11. dec. se je tu razširila vest, da je zavladoval v novi grški vladi nesporazumljenje glede obsega amnestije, katero velja ugoditi vsem onim političnim ujetnikom, ki so bili pristaši gibanja EAM, grškega osvobodilnega gibanja. Mnogi dobro informirani opazovalci so mnenja, da utegne kmalu priti do izstopa nekaterih ministrov iz vlade predsednika Sofoulisa.

Zadnje noč je vlada sklenila, da bo preklicala obtožbe proti članom pokreta EAM, razen onih, ki so obtoženi umorov. Toda navidezno je prišlo do novih nesporazumov med člani vlade glede obsega, katerega naj ima nameravana amnestija.

Predsednik vlade Sofoulis mi je povedal, da je to le prvi korak na poti do splošne amnestije. Cilj vlade je pred vsem, da izprizni prenapolnjene ječe in pripravlja pot za dalekosežno politično enakopravnost. Najmanj štiri petine vseh članov pokreta EAM, ki šteje okrog 50,000 mož, mi je dejal predsednik vlade, bo deležnih te amnestije.

Drugi viri pa zopet poročajo, da je zunanji minister Sofianopoulos odločen odstopiti, ako predsednik ne bi ugodil njegovim zahtevam glede amnestije. "Rusija ne bo dejansko izvedla obnove diplomatskih odnosov in imenovala svojega poslanca, ako ne bomo mogli pokazati stvarnih dokazov, da smo obnovili demokratični režim in razglasili splošno amnestijo," je izjavil zunanji minister Sofianopoulos.

Prvaki pokreta EAM pa pravijo, da se ne bodo udeležili volitev, ki so nameravane za prihodnji marec, ako se predsednik Sofoulis ne bo držal načel, na katere je prisegel, namreč, da bo uvedel zares pošten demokratičen režim.

SENATOR PEPPER O POLOŽAJU V EVROPI

Napisal Arthur Gaeth

Senator Claude Pepper je potoval vso Evropo, pred vsem njene nemirne predele, ter se je razgovarjal z 20 političnimi prvaki teh dežel. Trenotno je zelo zaposlen, ker pripravlja na podlagi svojih zaključkov predloge, katere namerava začetkom prihodnjega leta priporočiti ameriškemu senatu.

Dvakrat sem imel priliko govoriti s senatorjem Pepperjem, enkrat na Čehoslovaškem, a drugič v Nemčiji. Na razpravo so prišla različna vprašanja, na katere je senator Pepper odgovoril v glavnem naslednje:

Na vprašanje, kaj sodi o splošnem stanju Evrope, je dejal, da je položaj to zimo naravnost tragičen. Gospodarsko življenje vseh teh dežel je v neredu in standard življenja neverjetno nizek. Nevarnost, da se bodo razpasle ružne bolezni je velika in, ako pride do tega, bo številno žrtev ogromno. Mnoge dežele so gospodarsko tako izropane, da so prisiljene uvesti mere socializacije, ki je videti edina možna pot obnove.

"V nekaterih deželah, kot na primer na Grškem, je transportni sistem popolnoma uničen. V takih slučajih je prevoz najpotrebnejšega živeža nemogoč—v nekaterih krajih je morala prevzeti UNRRA dovoz prehrane za 75% odstotkov prebivalstva v mestih in do 50 odstotkov na deželi. Ako bi ne imeli UNRRA, bi bilo to zimo na milijone ljudi obsojenih na smrt od lakote.

"Politična stabilnost je potrebna za gospodarsko obnovo in obratno. V deželah, ki so politično na poti ozdravljenja, se bodo najbrže tudi gospodarske razmere kmalu izboljšale. Toda navzlic temu velja za manjše dežele pravilo, da bodo vsaj še nekaj časa odvisne predvsem od podpore, katero bodo dobivale od svojih velikih sosedov.

"Velika Britanija danes ni zmožna storiti mnogo, a Francija je sama v velikih težavah. Rusija je morala skozi strahote, o katerih se nam Amerikanece niti ne sanja. Amerika pa ni izdelala nobene prave trgovske politike za čas po vojni in podpira evropske dežele le v okviru organizacije UNRRA.

"Vseposred na svojem potovanju sem naletel na potrebo in željo, da bi Amerika pomagala. Bilo bi ne le v našem lastnem interesu, temveč velike koristi za ves svet, da bi Amerika izdelala primerno kreditno politiko, kajti čim prej bomo to storili, tem prej se bodo razmere širom sveta uredile. Največjega pomena za to bi bilo, da stopi

sporazum iz Bretton Woodsa čim prej v veljavo.

Na vprašanje, kakšen vtis je napravil nanj maršal Tito, je odgovoril senator Pepper naslednje: "Maršal Tito nas je povabil na večerjo in se je dolgo z nami razgovarjal. Po tem našem razgovoru so se vršile volitve v Jugoslaviji. Opozicija sicer ni postavila svojih kandidatov, toda pristaši maršala Tita so odnesli pri tem glasovanju ogromno večino. Glasovalo je približno 80 odstotkov vseh upravičenih volivcev.

"Tito je bil na celu uspešnega upornega gibanja tekom vojne. Zelo zmožen človek je—upam, da bo mogel voditi tako politiko, da si bo pridobil podporo vseh teh velikih sil, ter da se bodo razmere v Jugoslaviji stabilizirale. V gospodarskem pogledu pa je Jugoslavija mnogo pretrpela in se mora začasno opirati na podporo UNRRA.

"Da, mnogo sem čul o pritožbah, da Titov režim ni demokratičen, toda prilike, da bi se o tem sam prepričal, nisem imel. Dr. Milan Grol, pravak opozicije, je bil eden gostov na obedu, katerega mi je priredil predsednik jugoslovanske skupščine. Povedali so mi tudi, da izdaja opozicija svoj lasten časopis. Zanimalo me je tudi, da so imele ženske prvič v Jugoslaviji priliko glasovanja. Vsekakor, maršal Tito daje vtis izredno prijetnega in sposobnega moža."

Na vprašanje, kako sodi o Rusiji, je dejal senator Pepper, da je strahovito trpela, ter da je zdaj potrebna predvsem miru za obnovo in zvišanje življenjskega standarda svojega ljudstva. Rusko vodstvo je v splošnem sposobno in vače. Do Stalina ima največje spoštovanje.

—ONA.

Dr. Guido Schmidt bo sojen

New York.—ONA.—Dr. Guido Schmidt je bil zunanji minister v vladi kancelarja Schuschnigg in je obtožen, da je pomagal nacistom o priliki priklopitve Avstrije Nemčiji leta 1938.

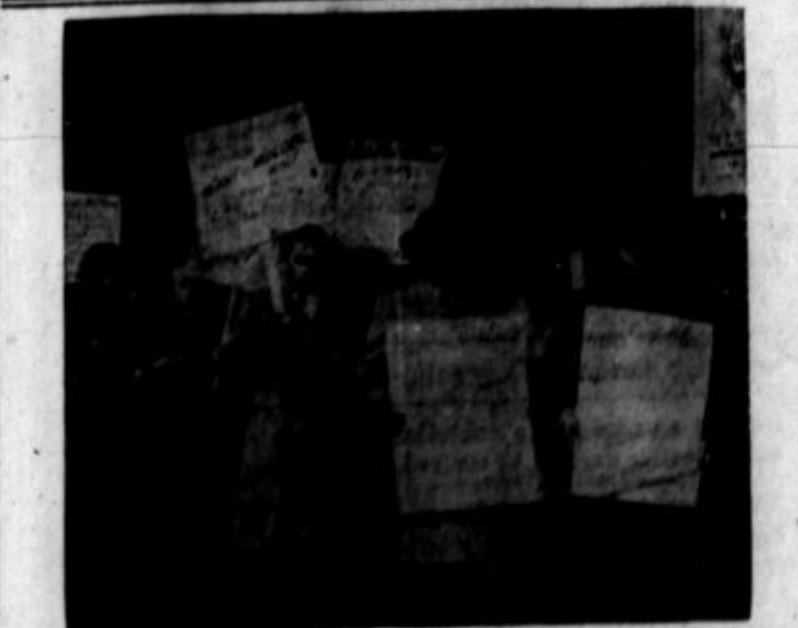
Schmidt je bil ujet v francoski okupacijski con Nemčije in predan nedavno dunajski oblasti. Zaprt je v federalni ječi kljub temu, da se je pritožil, da ima sladkorno bolezen. Zdravniki pa so brzo ugotovili, da ni nobenih nevarnih simptomov in da mu bolnišnica nega ni potrebna.

Naznanilo in zahvala

S tušnim srcem naznanjam prijateljem in znancem tužno vest, da me je za vedno zapustila moja ljubljena in nikdar posebljena soproga in mati

MARY BALOH

Po dolgi bolezni je zatisnila svoje trudno srce in za vedno zasopla dne 26. novembra 1945 v starosti 71 let. Doma je bila in vasi Gorenk, fara Kolovrat pri Litiji ob Savi, Jugoslavija. V Ameriko je prišla pred 38 leti. Pokopnica je bila članica društva št. 183 Ameriške Bratske Zveze. Pokopnica je bila po katoliških obredih na Westmoreland Memorial Park pokopališču v Greensburgu, Pa. dne 30. novembra 1945. Iskrena hvala vsem, ki ste mi bili v tolažbo in pomoč v teh žalostnih dnevih, ki ste prišli pokopnico krogiti in se udeležili pogreba. Najlepša hvala sledočim družinam in posameznikom za darove za mazo: mr. in mrs. Frank Baloh, mr. in mrs. Jos. Baloh Jr., mr. in mrs. Frank Kaučič, mr. in mrs. Mike Baloh Sr., mrs. Mary Fink in družina, mr. in mrs. Edward Steek, mr. in mrs. Kosec, mrs. Krempasky in druž. mrs. Joe. Kren, mr. in mrs. Kamarchek, mr. in mrs. John Gereher, miss Helen Nella. August Baloh in mrs. in mrs. Adolph Baloh. Nadalje srčna hvala za podarjene cvetice sledočim: mr. Jos. Baloh Sr., August Baloh, Joseph Baloh Jr. in druž., mrs. Mary Fink in druž., mr. Frank Baloh in druž., mr. Adolph Baloh in druž., mr. in mrs. E. J. Stevens in druž., mr. in mrs. Frank Kaučič, mr. in mrs. Michael Popovec in druž., mr. in mrs. Edward Baloh, mr. in mrs. Mike Baloh in druž., mr. in mrs. Jacob Baloh, mr. in mrs. Frank Zelaker in druž., mr. in mrs. Anthony Prince in druž., mr. in mrs. John Serro in druž., mr. in mrs. Joseph Serro, mr. in mrs. Louis Serro, Martin Serro, mr. in mrs. Frank Garcer in druž., mrs. Rose Andrews in druž., mr. in mrs. John Cheseleki, mr. in mrs. Frank Cheseleki, mr. in mrs. John Campbell, mr. in mrs. J. F. Tomejke, mr. in mrs. Frank Kaučič, mr. in mrs. John McAlpine, mr. in mrs. Frank Bolfin in druž., mr. in mrs. Frank Fink in druž., mr. in mrs. Louis Vodepivec in druž., mr. in mrs. Jos. Costello in druž., Lions Club, Mantle Club, Hermine Feed and Supply Co., Nurses Alumni, Združenje Slovinci št. 183 ABZ, mr. in mrs. Andrew Steek in druž., John Dedie, mr. in mrs. Mike Machovsek, mr. in mrs. Charles Machovsek, mr. in mrs. Wm. Machovsek in druž., mr. in mrs. Frank Omets in druž., mr. in mrs. Steve Cheran, mr. in mrs. John Thomas, mrs. Kovatch in druž., Roscher druž., Pete Vassia, Monstrola druž., mr. Albin Slidish, mr. in mrs. Frank Garcer Jr., Winfried Berchoff in druž., mr. in mrs. Frank Hriber in druž., in Peter Cheran. Iskrena hvala vsem onim in Yukona, ki so darovali za tako krasni vosec predstavljajoč odprte srce. Ako sem pomotoma kako ime izpustil, vas prosim, da mi oprostite, ker se težim vsakemu najprijetnejše zahvaliti. Tebi pa, ljuba soproga in draga maza naša, kličemo, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška zemlja. Tolaki na te zavest, da si rešena vosega trpljenja.—Zaljubljeni ostali: Joseph Baloh, soprogi: August, Frank, Joseph, Adolph in Edward, sinovi: Mary, Albina, Rose in Frances, hčere.—Yukon, Pennsylvania.

Skupina indoneških mornarjev, ki so v New Yorku zapustili nizozemsko ladjo v znak protesta proti pobijanju rojakov na Javi ter se demonstrativno predali ameriški izseljenški oblasti. Ako bodo deportirani na Javo, jih bodo nizozemski imperijalisti vrgli v zapor.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

Pri teh besedah je značilno zamežikal, da je oba, gospodinja in alumna, zalila rdeča krt. Hišna mati je oba posadila med gostobesednim omikanjem k postranski mizici, kjer je že čakal bokal vina.

"Nekaj časa bosta morala še čakati," je izpregovorila sladko. "Imeli bomo imenitnega gosta."

"Koga?" je zarentačil gospod Ciril.

"Franciskanskega svetnika!"

Gospod Erbežnik je nekaj živčljivo ter se zagledal v kot, kjer je gorela svetilnica pred veliko podobo Matere božje.

"Tudi pravi!" je kričal. "Bova vsaj videla svetnika klobase jesti! Do sedaj ga še nisem videl takega svetnika! Ha, ha!"

Ko je gospodinja z najljubeznivejšim pogledom objela svojega bogoslovca, je odšla iz sobe.

Gospod Ciril je takoj natočil vina v dve kupi ter izpregovoril prijazno: "Tu sem sedi, Cene, in pij!"

Imel je navado, da je teologe tikal, česar mu ni nihče štel v zlo. Lukman se je posadil k mizi ter namočil ustne ob kupi. Tudi vina ni pil ta vzorni mladenič! Žalostno je povsili glavo ter vzdihnil:

"Najrajši bi šel domov—k materi!"

"Tiho, fant!" je zatulil stari. "Govori, kadar boš vprašan!"

Pa je zopet takoj prijazno dostavil: "Pij, Cene!"

"Ljubi Jezus," je zastokal mladi, "da sem že vsaj akolit, potem me ne boste mogli več preganjati!"

"Akolit, akolit!" je vpil gospod Ciril jezno.

"V Vipavi imajo vino, kateremu pravijo pikolit. In pikolit je dostikrat boljše od akolita! Taceas, puer!" (Molči, fant!)

Še bolj se mu je povesila glava: "Saj molgospod Ciril, in v Boga zaupam!"

Erbežnik si je znova natočil kupo ter jo držal proti luči, da se je žarek lomil v zlati tekočini. Pogledal je na pijačo, pogledal na žalostnega fanta, nato pa je do dna izpraznil kupo. Tlesnil je z jezikom ter izpregovoril sočutno:

"Ej, Cene carissime, boš li res ploh vlačil ta predpust?"

To vprašanje je razkačilo teologa: "Kaj me vendar tako povprašujete, ko vendar veste, da se hočem posvetiti oltarju!"

Gospod Erbežnik je hripavo zapel: "Quare tremuerunt gentes et populi meditati sunt inania?"

Nato je zavpil: "Oltarju se hočeš posvetiti!"

Potem je še dostavil: "Revičke, poglej me no! Ali nisem bil posvečen oltarju?"

"Bili ste!"

"Poglej, kako živim od oltarja! Na stara leta imam eno samo srajco, in če jo dam prat, hodim—brez nje!"

Ko ni bilo odgovora, je dalje kričal: "In Valentin Vodnik! Saj si ga vendar poznal? Ni li bil pravi maziljenec Gospodov? Kaj?"

"Bil je!"

"No, vidiš! Pa si ga kdaj gledal, kako je zvečer pri Deteli sedel? Žejen in lačen! Zdrobil

je nekaj kruha v želodec in najmanjšo merico vina je izpil, in sicer s strahom kapljo za kapljo, ker ni imel denarja, da bi bil pijača!"

"Svojega Boga pa je le imel!" se je odrezal teolog.

"Svojega Boga! Gotovo! Pa že spet kažeš svojo satansko ošabnost! Ti misliš, da je Bog samo za duhovnike!"

"Tega ne mislim!"

"Ergo taceas, puer! Pij, Cene!"

Izpil je čašo: "Čemu se braniš?"

"Ne morem," je zastokal teolog Vincencij, "poklic mašnika je vendar nad vse!"

"Aha," je rentočil gospod Ciril, "že zopet vem, pri čem si! Ponoči in podnevi ga imaš pred sabo! Našega bledega Avguštinčka, kadar stopa po Šenklašču, s hermelinom odet, z voščnim, sladkim obrazom, roke vzdigujoč in množice blagoslovljajoč! In na vitkem prstu svetli, bleščeči prestan! Sprejaj lemenarčeki, zadaj korarčki! O tem sanjaš, Cene, kaj?"

Vincencij je malo zardel: "Kdo bi ne častil svojega škofa?"

"Prav, prav! Le časti ga! Resnica pa je, da so nam škofje najbolj krivični. Koliko pa jih je, ki so poklicani? Kak grof, kak baron. Naših kdo pa je poklican vsakih sto let enkrat! Meniš li, ko zapoješ novo mašo, da ti bodo kmalu potem pred šenklaščkim oltarjem zlate copate obuvali ter tisti dolgi rep nosili za tabo? Izpametuj se, Cene!"

"Na steži Kristovi sem in z nje se ne umaknem!" je odgovoril mladenič stanovitno.

"Sedaj sem pa res jezen!" je zavpil gospod Ciril ter udaril s čašo po mizi, da je vse zažvenketalo. "Kaj ti poznaš Kristovo stezo, fante? V samotni živeti, gledati človeško siromaštvo, ne da bi mogel pomagati! Slabo jesti, malo piti! In ženske ne smeš pogledati, naj bo stara kot Metuzalem! Pri tem pa ti prihajajo na misel device, katere izpoveduješ! In hudobni jeziki preže nate in pri škofu te tožijo. Navsezadnje pa še dvomi, izkušnje in prepričanje, da si izgrešil svoj poklic! To prepričanje, ki je prišlo prepozno—je grozno!"

Starec je zrl predse, kakor bi premišljeval o svoji preteklosti.

"Da je duhovski stan trnje, na to sem pripravljen!" je odgovoril mladenič ponosno.

Oni pa je ponavljal: "To prepričanje je grozno! In če na stara leta daš srajco prat, nimaš druge, da bi jo oblekel!"

Z ogoljenim rokamom se je brisal po obrazu. Morda si je res brisal solzo iz očesa, morda se je tako delal. Vzroka pa je imel dovolj, zjokati se nad sabo, ta duhovniška podrtina!

"Ne morem, ne morem!" je jecjal Cene Lukman.

Stari gospod je uvidel, da je treba taktiko izpremeniti.

"Kdo pa si ti?" je kričal. "Drugega te ni kot prokleta ošabnost!"

Kadar je bil Ciril Erbežnik v resnici jezen, se tudi kletvin ni ogibal.

"Nič drugega kot prokleta ošabnost!"

(Dalje prihodnjič.)

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

Mati je še enkrat popravila prt na mizi, oče se je ozrl po nasa—otročih. Njegov pogled je običajl mrk na meni.

"Ti, krevlja, pa ven in se ne prikaži!"

Starejša sestra se je zasmejala besedi "krevlja," mlajša je vteknila prstek v usta in se namrmžila za jok. Mati je pogledala očeta, a se ni upala ziniti besedice.

Jaz pa sem odkrevljal v kuhinjo. Tam so švigale deklet sem ter tja. Vsem in vsaki sem bil napoti. Stinil sem se k babici, ki je sključena v kotu pletla nogavico.

Bled sem moral biti in ves prepadel. Zakaj prestrašila se me je. Spustila je pletenje v naročje, prišla me za tresoč se roke in me vprašala:

"Radko, za božjo voljo, kaj ti je?"

Gledal sem ji nem v njene dobre, rjave oči.

"Radko, moji ljubi, povej!"

In še bolj gorko mi je stisnila roke.

Tedaj sem počasi, kakor bi izpulil prav iz dna srca, šepetaje odgovoril:

"Oče mi je rekel, da sem krevlja!"

Babica je stisnila ustnice, stiskala moje roke, oči so zaplaval od doma!

le in se skalile, dokler se nista utrnila iz njih dve težki solzi. In v teh dveh solzah sem bral in razumel, kar sem že davno občutil v srcu:

"Radko, krivica se ti godi."

Kolikokrat sem še sanjal o teh dveh solzah!

Babica me je prišla nato za roko in me odvedla v svojo sobo. Iz kuhinje mi je nanosila prigrizkov in slaščic.

Ko so jo prišli klicati, naj gre h gostom, je odločno, skoro osorno odgovorila:

"Ne grem."

Ko sem se naveličal jesti, me je posadila k sebi in mi pravila pravljice. Tudi sveto pismo mi je brala. Prav dobro se še spominjan tiste zgodbe o sleporojenem. Dvakrat je prebrala vrstico, ki jo vem še danes:

"In so ga vprašali njegovi učenci: Učenik! Kdo je grešil, on ali njegovi starši, da je slep rojen?—Jezus je odgovoril: Ni grešil ne on in ne njegovi starši, temveč, da se razodenejo božja dela nad njim..."

Tega dne se je zasekala med mene in očeta železna zagoda. Ne vem, ali sva se še kdaj ljubeznivo pogledala. Vse moje hrepenenje se je zlilo v eno samo misel, v en sam sklep: Proč od doma!

Učil sem se, da je bilo čuda. In ko sem iz četrte realke prinesel domov kar najodličnejše izpričevalo, se je zgodilo, da se je oče naenkrat otajal. Hvala in slava je šla namreč po fari o meni. Ali tedaj sem se zakrknil jaz. Odločil sem se za trgovski tečaj, da bi mogel čimprej od doma. Oče mi je grozil s palico, jaz pa sem vztrajal. Po dveh letih sem izginil v svet.

Pretilvanje in pretakanje ljudstev po vojni me je splavilo v domovino. Tu pa sem zbolel in do zadnjega vinarja porabil vse prihranke, ki niso bili neznatni. In sedaj sem—capin."

Radko se je bridko zasmejal. "Niste!"

Skomizgnil je z rameni. "Nalašč tako pravite."

"Priatelj, to ni res!"

"Dajte mi še eno cigareto in ne preprijava se."

"Sprejmite malo pomoč!"

"Hvala! Nočem."

"Pomnite Zveličarjeve besede, ki ste jih prejle imenovali: Da se razodenejo božja dela nad njim..." Če bi vendar očetu pisal—

"Ne smete!—Ha!" planil je kvišku—"se že razodevajo! Naša hiša propada in se ruši—Z Bogom!"

Začel sem hoditi po sobi gor in dol. Vsega me je prevzela ta povest.

Za nekaj časa zopet potrk. Radko se je vrnil. Imel je vse objokane oči.

Spogledala sva se in spoznala, da je on mislil name in jaz nanj. "Ne zamerite, če sem se vr-

Vrhnja plast

Rasno sovražstvo je enako destruktivno kot je atomska bomba. Raslika je v tem, da je rasna bomba napolnjena s strupom, slednja pa s uranijem.

nil. Tamle na mostu ob rantah sem obvisel in nisem vedel, ali bi zavriskal ali bi se razjokal. Nisem zavriskal, jokal pa sem. Zakaj, Vi ne slutite, čemu sem prišel k Vam! Iz same objesti sem se prišel norčevati iz Vas in iz Vaše pridige, ki sem jo za gotovo pričakoval—od duhovnika. Odpustite mi!"

(Dalje prihodnjič.)

Razni mali oglasi

LABORERS

GOOD
PAYING
STEADY
JOBS

MICHIGAN STEEL
SUPPLY CO.
630 NORTH GREEN ST.

WOMAN

White, young or old, help take care of home & children. Name your price.—Mrs. Erlar.

BAYPORT 5393

WOMAN

for general housework. Plain cooking. Stay. Own room. Adult family. Good working conditions and pleasant home. Good salary. BEV. 5084

BYE-BYE

HRBTOL

Tukaj je čist, moderni način olajšati naveden hrbtol. Johnson's Back Plaster! Olajša bolečine, otrpje, nategnjenost. Vpliva prijetno! V vseh lekarnah. Zahtevajte Johnson & Johnson kakovost.

Prve vknjižbe na posojila za prenovljenje in refinanciranje, dobite po zmerni obrestni meri pri:

KORUNA SAVING & LOAN ASSOCIATION
2832 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.
Rockwell 0538

GIRLS

For STENCIL CUTTING & FILING
GOOD PAY • PERMANENT WORK • APPLY AT ONCE
FEDERAL AUTOMATIC ADDRESSING CO.
117 WEST HARRISON STREET

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA
STANE SEDAJ \$3.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.

Razni mali oglasi

TOOL & DIE MAKERS
TOP MEN
TOP WAGES
WM. D. GIBSON CO.
(DIV.)
1800 Clybourn Avenue

ORDER FILLERS
Company Cafeteria
Merchandise at wholesale
BUTLER BROS.
426 W. Randolph

'WOMEN
ASSEMBLERS
Starting Rate 80c Per Hour
SOLDERERS
Starting Rate 85c Per Hour
PERMANENT JOBS
OVERTIME AVAILABLE

D. Gottlieb & Co.

1140 N. KOSTNER

MACHINE OPERATORS - ASSEMBLY LINE OPERATORS

LABORERS
MANUFACTURING STEEL CONTAINERS
Apply—Employment Office, between 9 & 4 Monday thru Friday
INLAND STEEL CONTAINER CO.
6532 SO. MENARD AVE.

WOMEN
BENCH SORTING—1ST AND 2ND SHIFTS
10% BONUS FOR NIGHT WORK
PERMANENT JOB • PLEASANT WORKING CONDITIONS
PHEOLL MFG. CO.
5700 W. ROOSEVELT RD.

MOLDERS
Floor and Bench Molders for Brass and Aluminum Foundry
44 HOURS PER WEEK • PAY UP TO \$1.50 PER HOUR
HUNTER FOUNDRY
8524 VINCENNES

EXPERIENCED OPERATORS WANTED
SORTERS and DRAPERS • STEADY WORK • HIGHEST PAY
EXCELLENT WORKING CONDITIONS
FRANKLIN DRESS CO.
325 W. JACKSON BLVD.—10th Floor

WOMEN
FOR LIGHT CLEANUP WORK IN LARGE BAKERY
GOOD PAY • APPLY • STEADY JOB
BURNY BROS
2747 WEST VAN BUREN

Kadar želite dobre raznovrstne pijače, oglašite se pri:
METROPOLITAN LIQUOR CO., INC.
Exclusive Distributors for SCHENLEY and MAJOR BRANDS
EDWIN L. TOSCH, 6809 Milwaukee Ave.—Bluemound 8001
Phone Daly 1812 • 325-335 E. Erie St., Milwaukee 1, Wis.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali počlano \$6.00 za eno letno naročnino. Kto se člani še plačuje pri zasnovanju \$1.30 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini morda, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo:—Vsak, ki takoj hitro katera teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnštvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnštvu znati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. dristvo in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.50	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.30	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50

Za Evrope je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priložite poljškam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od slednjih članov moje družine:

2. _____ Čl. družine št. _____

3. _____ Čl. družine št. _____

4. _____ Čl. družine št. _____

5. _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐